

DET GODA LIVET I DALSLAND

PLAN FÖR GENOMFÖRANDE 2021 TILL 2025

Plan för genomförande av Det goda livet i Dalsland 2021 till 2025

Bakgrund

Denna plan för genomförande har tagits fram med grund i studien ”Det goda livet i Dalsland – diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland” (VGR Analys 2020:51). Studien beskriver den långsiktiga utvecklingen och hur denna har påverkat dagens strukturella förutsättningar. Den ger en bild av hur Dalslänningarna ser på sina liv och utvecklingsförutsättningar. Den beskriver dessutom landskapets resurser och förutsättningar för utveckling och presenterar ett förslag till en strategi för regional utvecklingspolitik för Dalsland.

Dialoger kring rapporten och dess förslag har förts mellan kommunerna i Dalsland inklusive Vänersborg, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Fyrbodals kommunalförbund och presidiet för Regionutvecklingsnämnden i Västra Götalandsregionen under 2020/2021. Dialogerna har bekräftat analysens slutsatser och lett till denna plan som är tänkt att fungera som en ram för genomförande under perioden 2021 till 2025.

Kopplingar till den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland

Under våren 2021 har Regionfullmäktige beslutat om Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland för perioden 2021 till 2030 (RUS). Denna plan för utveckling i Dalsland ska ses som en del i genomförandet av RUS. Planen bidrar direkt och konkret till det övergripande målet för RUS genom att göra Dalsland mer robust och sammanhållet, jämlikt och öppet, fossiloberoende och cirkulärt. Ett framgångsrikt genomförande kommer bidra till stärkt konkurrenskraft, bättre kompetensförsörjning, ökad tillgänglighet och delaktighet, mer jämlika livsvillkor och mer resurseffektiva och biobaserade produkter och tjänster. Platsens särskilda förutsättningar tas tillvara på ett bättre sätt och samspelet med omgivande regionala noder utvecklas. Allt detta i en del av regionen där de bakomliggande analyserna visar att dessa satsningar är särskilt betydelsefulla.

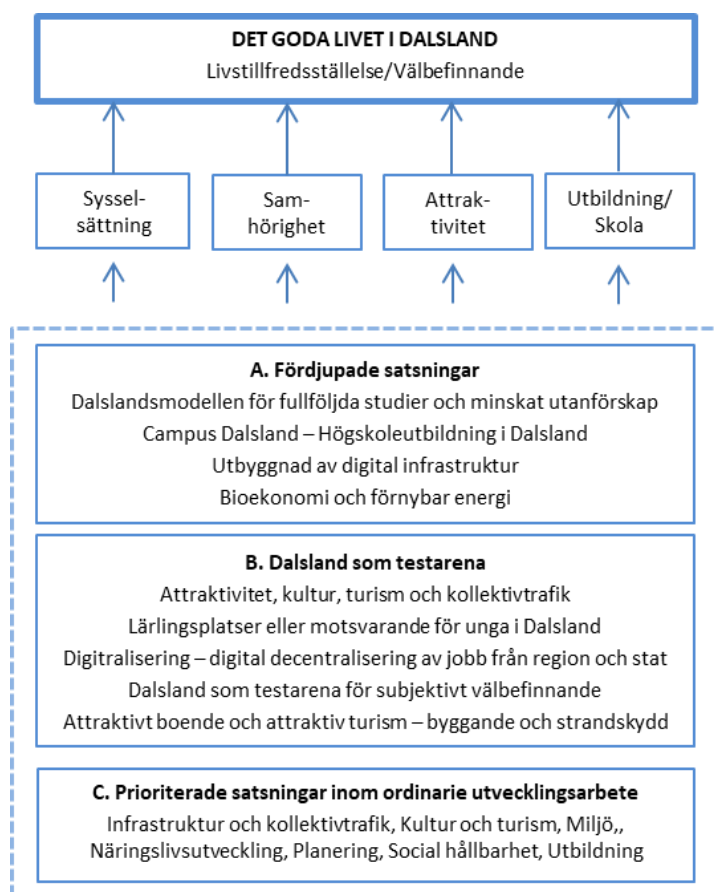
RUS har fyra långsiktiga prioriteringar: stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkluderingen och knyta samman Västra Götaland. Planen för Det goda livet i Dalsland innehåller satsningar inom samtliga de områden som RUS anger som viktiga insatsområden för dessa långsiktiga prioriteringar. Den regionala utvecklingsstrategin har fyra kraftsamlingar som gäller till 2024. Även dessa ligger i linje med de fördjupade och särskilda satsningar som föreslås i Dalsland. RUS förutsätter ett gemensamt genomförande och satsningar från flera parter för att få genomslag. Planen för Det goda livet i Dalsland innebär att vi tar ett steg i den riktningen med samlade prioriteringar för de kommande åren (inledningsvis 2021 till 2025) mellan kommuner och region.

RUS pekar ut fyra vägledande principer för genomförandet. Planen för Det goda livet i Dalsland kan ses som ett konkret svar på hur dessa principer kan implementeras. Själva grunden handlar om att ta tillvara de särskilda utvecklingsförutsättningarna i Dalsland och öka samverkan mellan orter som har olika styrkor och funktioner. Genomförandet ska ske i ett underifrånperspektiv baserat på initiativ från landskapet. Den särskilda satsningen på

experimentella och systemförändrande insatser i ”Testarena Dalsland” är sannolikt den första mer omfattande territoriella testarenan för en region i Sverige och kan – inte minst genom att dessa insatser följs upp och utvärderas – bidra till att utveckla nya lösningar som sedan kan implementeras i andra delar av regionen.

Plan för genomförande

Det övergripande målet för denna plan har en direkt koppling till visionen om Det goda livet och är att öka dalslänningarnas välbefinnande. Det görs genom att levnadsförhållanden och utvecklingsförutsättningar i landskapet förbättras. Fyra områden – sysselsättning, samhörighet, attraktivitet och utbildning – är särskilt viktiga att stärka och fungerar som delmål (se figur). Medlen för att nå mål och delmål består av (A) fördjupade satsningar när det gäller fullföljda studier/minskat utanförskap, högskoleutbildning, digitalisering och bioekonomi/förnybar energi. Den andra delen (B) handlar om Dalsland som territoriell testarena för nya lösningar som bidrar till att ändra de grundläggande förutsättningarna för utveckling och omställning samt till ökad attraktivitet. Den tredje delen (C) beskriver viktiga frågor inom olika sektorer som kräver fortsatt hög prioritet om planens mål ska kunna nås.

Innehållet presenteras här i rubrikform. I den bakomliggande rapporten beskrivs grundtankarna mer utförligt. Innehållet har därefter utvecklats genom de diskussioner som förts mellan parterna under 2020/2021. *De fyra fördjupade satsningarna (A)* gäller uppbyggnad och utveckling av en modell för fullföljda studier i Dalsland byggd på den så kallade skottlandsmodellen, vilken bland annat betonar vikten av att involvera alla berörda parter inklusive närstående i en kombination av insatser som stärker både den sociala

situationen och skolresultaten. Det gäller det fortsatta arbetet med och etablering av högskoleutbildning via Campus Dalsland. Det berör extra satsningar på utbyggnad av den digitala infrastrukturen i olika former, såväl fysisk som mjuk dito, bland annat via de stödregionen hanterar samt att se till att arbetet med utveckling av och omställning till bioekonomi och satsningar på förnybar energi kan bedrivas aktivt och framgångsrikt.

Dalsland som testarena (B) innehåller fem förslag. Det första handlar om att utveckla och testa lösningar för kollektivtrafik som kan bidra till ökad attraktivitet, uppmärksamhet och fler besökare. Det andra förslaget gäller möjligheten för alla i utbildning att få plats och kontakter i arbetslivet och i samband med det att utveckla någon form av lärlingssystem. För det tredje handlar det om de allt tydligare möjligheterna att decentralisera jobb från region och stat i Västra Götaland med hjälp av digital teknik för att tillföra kunskap och kompetens inom viktiga områden. Det fjärde berör möjligheten att göra Dalsland till testarena för subjektivt välbefinnande/lycka. Satsningar kan handla om allt ifrån att succesivt sätta invånarnas livstillfredsställelse än tydligare i centrum för samhällsutvecklingen till att driva de frågor som är viktigast för att lyfta välbefinnandet. Kunskapsläget är gott och internationella samverkanspartner finns. Den femte arenan gäller frågan om boende och byggande som kan bidra till ökad attraktivitet för invånare och turister med kopplingar till strandskydd och planering. Samtliga förslag är utformade för att ge ökad uppmärksamhet för landskapet och samtidigt bidra till utvecklingen inom områden som är centrala för att uppnå målen i planen.

De frågor som behöver prioriteras inom det ordinarie utvecklingsarbetet (C) presenteras sektorsvis. Inom infrastruktur och kollektivtrafik är det viktigt att det dalsländska vägnätet har hög prioritet och att arbetet med frågan om dubbelspår Göteborg-Oslo kommer till en lösning. Även förbindelserna med Karlstad behöver förbättras. De extra satsningar som gjort det möjligt med en utbyggd persontrafik på järnvägsnätet i Dalsland är viktiga och försök som görs för att utveckla moderna mobilitetslösningar inom kollektivtrafiken bör genomföras även i Dalsland. Kultursektorn är stark och vital i Dalsland och en avgörande tillgång för framtiden. Det är av stor vikt att de satsningar som görs fortsätter och att såväl kulturens som turismens infrastruktur underhålls. Regionala initiativ kring ”platsutveckling” bör prioritera orter i Dalsland när förutsättningar för det finns lokalt.

Insatserna i planen har ett betydande fokus på utbildningsfrågan samt med denna fråga kopplat till insatser för social hållbarhet, till exempel i arbetet med fullföljda studier. Utöver detta är Steneby och Dalslands folkhögskola viktiga resurser. Dessa institutioners funktion som mötesplatser i landskapet bör kunna utvecklas ytterligare. När det gäller näringslivsutveckling är det centralt att se till att de resurser som finns vid regionala noder som Innovatum, Kunskapsförbundet Väst och hos aktörer med regionala uppdrag som exempelvis Almi kommer Dalsland till del på ett strukturerat sätt. För att få fler kvinnliga entreprenörer men också för att öka landskapets attraktivitet för kvinnor är riktade satsningar på entreprenörskap/företagsamhet generellt och från tidiga åldrar till denna målgrupp viktiga. Tanken på att ta fram en gemensam översiktsplan eller gemensamma principer för översiktsplanering har förts fram. Här bör länsstyrelsen och VGR kunna bidra aktivt. En långsiktig central fråga i det sammanhanget är hur tillgången till Vätern och Dalslands kanal ska kunna utnyttjas bättre för ökad attraktivitet.

Övriga frågor

Det finns en bred samsyn mellan kommuner, region och länsstyrelse om behovet av att skapa ökad uppmärksamhet och prioritering kring situationen i Dalsland på nationell nivå, inte minst med anledning av att riksdagen 2018 utsåg fyra kommuner i Dalsland till socioekonomiskt eftersatta. Ambitionen bör vara att Dalsland ska prioriteras generellt och på sikt kunna fungera som testarena för olika satsningar även från den nationella nivån. En återkommande fråga i detta sammanhang är tillgängligheten till polis och arbetsförmedling i varje kommun. Det är också viktigt att det i genomförandet finns ett tydligt uppdrag att bevaka och tillgängliggöra olika internationella, nationella och regionala satsningar för Dalsland.

Genomförande och resurser

Beslut om att medverka till och driva satsningarna i denna plan för genomförande tas av respektive part. Kommunledningarna i Dalsland inklusive Vänersborg och Regionutvecklingsnämndens presidium möts två gånger per år för att stämma av genomförandet. En styrgrupp bildas med tjänstepersoner från kommunerna, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Fyrbodals kommunalförbund.

Utredningen och den följande processen har identifierat viktiga frågor som beskrivs i denna plan men utan att i detalj precisera hur de ska genomföras. Förslagen har olika starttid och löptid. Projektplaneringen bör, i de fall det inte redan finns, identifiera aktörer, ansvar, åtgärder, resursbehov och tidplan. Ansvariga kontaktpersoner för projekten utses av styrgruppen. De organisationer som är berörda ingår i arbetet.

Arbetet följs upp en gång per år. Indikatorer för mål och delmål samt för genomförandet som helhet och i dess olika delar beslutas av styrgruppen. Mål och delmål kopplas när det är lämpligt till motsvarande mål i RUS. Styrgruppen har också ansvar för att ta fram en kommunikationsplan för arbetet och för Det goda livet i Dalsland.

Västra Götalandsregionen bidrar med särskilda resurser till genomförandet i form av en processledare med ansvar för helheten samt en person som blir ansvarig för att driva arbetet med ”Testarena Dalsland”.